

РЕЦЕНЗИЯ

от Проф. д-р Ангелина Мирославова Марковска
ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление 3.3 Политически науки,

докторска програма „Политически науки“

Автор: Владимир Бонов Славенски

Тема: Външната политика на България към Северна Македония, Договорът от 1 август 2017 г.

Научен ръководител: доц. д-р Даниела Добрева Пастармаджиева – ПУ „Паисий Хилендарски

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № РД-22-2394 от 26.11 2025 г. на ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен(а) за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **Външната политика на България към Северна Македония, Договорът от 1 август 2017 г.** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.3 Политически науки, докторска програма Политология. Автор на дисертационния труд е **Владимир Бонов Славенски** – докторант в редовна форма на обучение към катедра „Политически науки и национална сигурност“, с научен ръководител доц. д-р Даниела Добрева Пастармаджиева от ВУ ПУ „Паисий Хилендарски“

Представеният от докторанта комплект материали на хартиен носител е в съответствие с чл. 36. (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до ректора на ПУ за разкриване на процедура за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;

- протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедура и с предварително обсъждане на дисертационен труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- списък на регистрирани цитирания;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет (само за докторантите зачислени до 04.05.2018 г.);

Докторантът е приложил 4 броя публикации, от които приемам 3 като наукометрични, съгласно нормативната уредба.

С представения дисертационен труд и направените публикации дисертантът е изпълнил минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (за образователната и научна степен „доктор“)

2. Кратки биографични данни за докторанта

Докторантът завършва ПУ „Паисий Хилендарски“ с бакалавърска степен по Политология и магистърска степен по Бизнес администрация. Биографичните данни очертават устойчив интерес към политологичната наука както в теоретичен, така и в практически план. Активността на г-н Славенски като председател на Студентския клуб на политолога, участието в множество научни форуми и състезания, както и настоящата му ангажираност като общински съветник свидетелстват за последователност и целеустременост в развитието му като политолог.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертацията е с висока научна и обществена значимост, произтичаща от трайната актуалност на Договора от 1 август 2017 г., чийто непълноценен ефект продължава да определя динамиката на българо–македонските отношения и да генерира политически последици на национално и европейско ниво. Неуспехът в неговото прилагане, доведе до кризата с българското вето през 2020 г., превърна двустранния казус в проблем от общоевропейска важност и постави под въпрос ефективността на политиката на разширяване на ЕС. Дисертационното изследване запълва ясно очертана научна празнина, обусловена от оскъдния политологичен анализ на отношенията между Република България и Република Северна Македония през XXI век. То предлага систематична оценка на ефективността на

Договора за добросъседство, включително критичен анализ на ролята на ЕС като медиатор, като подчертава значението на последвалата през 2022 г. европейска намеса („Френското предложение“) като индикатор за дефицити в преговорния процес и неговото прилагане.

4. Познаване на проблема

Авторът демонстрира отлично познаване на класическите и съвременните теории за международни отношения. Интеграцията на различни теоретични школи (реализъм, неореализъм, либерализъм, конструктивизъм) с приложни модели като Harvard Negotiation Project и теорията на игрите е впечатляваща. Използването на над 300 източника, включително официални документи, протоколи, дипломатически текстове и експертни интервюта, свидетелства за задълбочена изследователска работа. Документалният анализ на междуправителствените протоколи и сравнението с Преспанското споразумение добавят научна стойност.

5. Методика на изследването

Методиката съответства на поставените цели и задачи и включва анализ на нормативни документи, кабинетно проучване, вторична обработка на статистически данни и собствено анкетно проучване. Комбинацията от качествени и количествени методи, използването на полу-структурирани интервюта и прилагането на теорията на игрите за анализ на стратегическото поведение на държавите представлява модерен междудисциплинарен подход.

Избраните методи са релевантни за темата на изследването, допринасят за постигнатите резултати и формулиране на валидни изводи и заключения. От езикова гледна точка разработката е реализирана на академичен език, като са спазени правилата за правопис и граматика.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертацията е разработена съобразно формалните изисквания за такъв научноизследователски труд, като е в общ обем от 277 страници. Има класическа структура, структуриран в увод, три проблемни глави, общи изводи, заключение, библиография и приложения. Дисертацията представлява оригинално изследване относно изучавания проблем, интерпретиран посредством относима методология, включваща количествени и качествени методи.

Още в самото начало искам да отбележа, че не съм установила с познатите ми и достъпни софтуерни инструменти наличие на плагиатство, както и не са ми известни нарушения по хода на процедурата.

Първа глава е с подчертано теоретичен характер и задава рамката на изследването, като систематизира основните концепции на международните отношения, дефинира ролята и функциите на дипломатията и представя принципите и механизмите на международните преговори и междудържавните споразумения.

Глава втора предлага историко-политически анализ на Балканите и мястото на България и Македония в регионалната динамика след Студената война. Акцентът е върху еволюцията на „македонския въпрос“ в българския политически дебат, външнополитическата трансформация на РСМ и контекста, довел до подписването на Договора от 2017 г.

В глава трета е направен детайлен анализ на Договора от 1 август 2017 г., като обхваща неговата юридическа архитектура, практическото му прилагане и идентифицираните слабости. Представени са методологични параметри на емпиричното изследване, както и последиците от договора за България и ЕС, завършвайки с обобщения и изводи относно ефективността на процеса.

В допълнение бих добавила и следните достойнства, с които се отличава дисертационното изследване. Изложението е академично, с висок стил и яснота на изказа. Авторът поддържа добра терминологична последователност и демонстрира умение за работа с концепции. Цитатите са коректно представени, а библиографията – съобразена с тематичната насоченост. Библиографията се състои от 291 източника, като от тях 155 на български език, 10 на македонска езикова норма и 126 на английски език. Библиографският апарат на дисертацията е разнообразен и тематично уместен.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Представената дисертация демонстрира значими и добре аргументирани научни приноси, които я позиционират като цялостен и оригинален труд в областта на политическите науки и изследванията на външната политика. На концептуално ниво разработката обогатява разбирането за преговорните процеси между България и Северна Македония чрез интегриране на модели от теорията на игрите – по-специално модела на Неш и подходите на Harvard Negotiation Project. Това позволява убедително да се докаже неравновесното стратегическо поведение на двете страни, както и структурният дисбаланс, предизвикан от преминаването на РСМ към конфронтационен модел след 2018 г. Количественото измерване на „интеграционния потенциал“ (57%), извършено по оригинална методика, представлява важен принос към българската политологична литература, тъй като за първи път предлага количествен инструмент за оценка на ефективността на двустранни процеси от подобен характер.

В емпиричен план дисертацията идентифицира структурни дефицити в българската външна политика чрез систематичен анализ на документи, интервюта и политически решения, като ги ситуира в контекста на особеностите на новите демокрации. Методологичната рамка е интегрирана и многопластова, съчетаваща качествени и количествени подходи, включително сравнителен анализ с Преспанското споразумение и оценка на ролята на ЕС като медиатор.

Приносите имат и ясно изразено практическо значение: разработен е инструментариум за мониторинг на международни договори, формулирани са препоръки за стратегическо планиране и за повишаване на институционалната последователност в българската външна политика. В резултат дисертацията предлага нов модел за анализ и усъвършенстване на преговорните процеси на Балканите, с висока стойност както за науката, така и за дипломатическата практика.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът е реализирал 4 броя научни публикации по темата, от които приемам 3 като наукометрични, съгласно и в изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (за образователната и научна степен „доктор“). Статиите са публикуване в сборници с научно рецензиране и представляват доклади от участия в научни конференции. Те са по темата на дисертацията и са апробирани на научни форуми, което е признание за тяхната научна стойност. Самото участие в три научни форума от страна на докторант Славенски е

демонстрация на ангажираността му с научно-изследователската дейност и търсенето на публичност на получените от него резултати.

9. Автореферат

Авторефератът е в обем от 32 страници и съдържа информация, свързана с дисертационното изследване, процедурата по насрочване на публичната защита, параметрите на самата публична защита. В резюмиран вид е представено съдържанието на увода, главите и заключението. В края на автореферата са изведени общите изводи, приносите на дисертацията и публикациите по темата на дисертационния труд. Така структурираният автореферат и приведената информация са достатъчни и отразяват коректно осъщественото изследване в дисертацията. В този смисъл мога да заключа, че авторефератът е направен според изискванията на съответните нормативни актове и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

10. Критични забележки и препоръки

Нямам формално основание за отправяне на критични бележки към рецензирания дисертационен труд, защото те биха били резултат на мои анализи и мнение по разглежданите проблеми. От уважение към докторанта и с респект към неговата задълбочена и професионална изследователска работа, бих си позволила да направя само две конструктивни предложения, които докторантът, ако сметнете за уместно, би могъл да има предвид при свои бъдещи изследвания по така представената проблематика

1) По-задълбочен сравнителен компонент: Сравнението с Преспанското споразумение е полезно, но би могло да бъде допълнено с кратка съпоставка с други регионални добросъседски договори (например Хърватия–Словения), за да се изведат по-широко приложими модели и закономерности.

2) Повече акцент върху алтернативните сценарии за политическо поведение: Дисертацията посочва възможни по-устойчиви стратегии, но би спечелила от по-структурирано представяне на алтернативните модели за действие – например чрез разработване на 2–3 ясно дефинирани сценария за дипломатическа политика на България.

Бих препоръчала на докторанта да помисли и за евентуалното реализиране на ръкописа като монографично изследване на един бъдещ етап, тъй като съм убедена, че ще бъде от интерес не само за тесни специалисти, но и за по-широката общественост.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научноприложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантът Владимир Славенски **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Политология, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

С оглед гореизложеното убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Владимир Бонов Славенски в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.3 Политически науки, докторска програма „Политически науки“

01.12. 2025 г.

Рецензент:

Проф. д-р Ангелина Марковска